

TenneT TSO B.V.

Utrechtseweg 310
Postbus 718
6800 AS Arnhem

Factuuradres
Postbus 428
6800 AK Arnhem

Telefoon 026 373 11 11
Fax 026 373 11 12
www.tennet.org

Handelsregister Arnhem
09155985

NMa/Energiekamer
T.a.v. mw. mr. A.P. de Groene
Postbus 16326
2500 BH DEN HAAG

Datum 13 november 2009
Uw referentie 103345/1.B323
Onze referentie OBR 09-248
Behandeld door Ilona Bruens
Direct nummer 026 373 28 82
Direct fax 026 373 13 59
E-mail I.Bruens@tennet.org
Onderwerp Reactie TenneT op consultatiedocument Innovatie

Geachte mevrouw De Groene,

De Energiekamer heeft TenneT gevraagd (brief met kenmerk 103345/1.B323) een reactie te geven op het door de Energiekamer opgestelde Consultatiedocument Innovatie. Het doel van deze consultatie is om te bepalen of een mogelijke additionele innovatieprikkel opgenomen dient te worden in de reguleringssystematiek, ingaande bij de start van de nieuwe reguleringsperiode, voor regionale netbeheerders en voor TenneT.

In de bijlagen bij deze brief zal TenneT een inhoudelijke reactie geven op het consultatiedocument (bijlage 1) en de vragen die in het document gesteld zijn door de Energiekamer beantwoorden (bijlage 2).

De Energiekamer heeft in de Managementsamenvatting (opgenomen op pagina drie van het consultatiedocument) het volgende gesteld:

"Op basis van een analyse van de werking van de huidige reguleringssystematiek, het feit dat de Nederlandse overheid al expliciete innovatieprijkkels heeft ingesteld en de observatie dat netbeheerders op verschillende gebieden innovatieve initiatieven ontplooiën, concludeert de Energiekamer dat netbeheerders op dit moment geprikkeld worden om te innoveren. Het lijkt er daarom vooralsnog op het niet nodig is om additionele expliciete innovatieprijkkels op te nemen in de reguleringssystematiek voor de periode vanaf 2011."

TenneT gaat ervan uit dat bovengenoemde conclusie van de Energiekamer inderdaad vooralsnog niet definitief is en dat de Energiekamer de reactie van TenneT op het consultatiedocument serieus zal meewegen bij de totstandkoming van de methodebesluiten.

Indien u nog vragen heeft naar aanleiding van bovenstaande, verzoek ik u contact op te nemen met ondergetekende of Ilona Bruens (contactgegevens zie briefhoofd).

Hoogachtend,
TenneT TSO B.V.

Drs. T. van-Biert
Senior Manager Ownership, Businessplanning en Regulering

Aantal bijlagen 2

In deze bijlage zal TenneT een inhoudelijke reactie geven op het consultatiedocument Innovatie van de Energiekamer.

In hoofdstuk vier van het consultatiedocument gaat de Energiekamer in op de inkomsten van netbeheerders via regulering en subsidies. De Energiekamer is in dit hoofdstuk van mening dat ondernemingen zullen innoveren indien er sprake is van een positieve (financiële) business case. TenneT is het op dit punt niet geheel met de Energiekamer eens. Ondernemingen met een maatschappelijk doel, zoals TenneT, zullen ook innoveren indien er sprake is van een negatieve (financiële) business case. TenneT dient maatschappelijke belangen, zoals bijvoorbeeld het realiseren van een betrouwbare en duurzame energievoorziening. Gevolg is dat de baten die voortkomen uit innovatieprojecten niet in alle gevallen door TenneT geïncasseerd worden, maar neerslaan bij de maatschappij.

Vervolgens gaat de Energiekamer in op het feit dat de prestaties van netbeheerders vergeleken worden met andere netbeheerders. De prestaties van TenneT worden vergeleken met TSO's uit andere landen (let wel: het onderzoek is gericht op efficiency, kwaliteit wordt buiten beschouwing gelaten). De best presenterende TSO geldt hier als maatstaf. De Energiekamer is van mening dat TenneT zelf een kosten en baten afweging moet maken met betrekking tot het uitvoeren van innovaties. Immers, indien TenneT meer innovatiekosten maakt dan de best presterende TSO, dan komt TenneT nadelig uit de internationale benchmark. TenneT wil hierbij opmerken dat bij relatief veel innovaties het niet TenneT is die de keuzeafweging met betrekking tot innovaties maakt, maar dat deze innovaties impliciet worden opgedragen als gevolg van beleid van de overheid. Te denken valt bijvoorbeeld aan het verkabelen van twintig kilometer in de Randstad. Dit is geen keuze geweest van TenneT, maar van het Ministerie van EZ in het Rijksinpassingsplan. Een ander voorbeeld is het aangescherpte overheidsbeleidsadvies van het ministerie van VROM omtrent magneetvelden. Bij nieuwe hoogspanningslijnen moet de netbeheerder bij de tracéontwikkeling uitgangspunten hanteren die langdurige blootstelling van mensen, met name kinderen, aan magnetische velden minimaliseren. Daarbij dient de norm van 0,4 microTesla in acht genomen te worden. TenneT heeft op dit beleidsadvies geanticipeerd en de Wintrack-mast ontwikkeld, welke zorgt voor een forse reductie van de magneetvelden die afkomstig zijn van hoogspanningslijnen. Met het Wintrack-concept wordt de magneetveldzone genoemd teruggebracht tot minder dan 100 meter. De kosten van bovengenoemde voorbeelden zijn aanzienlijk hoger dan dat deze beleidskeuzes niet waren gemaakt.

TenneT is het eens met de opmerking van de Energiekamer dat de bepaling van de toegestane inkomsten van TenneT met betrekking tot de transportdiensten gebaseerd is op het werkelijke kosteniveau van enig jaar uit het verleden. Innovatiekosten zijn in deze kosten opgenomen en hiermee krijgt TenneT een vergoeding voor de gemaakte innovatiekosten. Echter, TenneT krijgt geen vergoeding voor *alle* gemaakte kosten. Indien in een bepaald basisjaar waarop de toegestane

inkomsten worden gebaseerd geen of relatief weinig kosten zijn gemaakt ten behoeve van innovatie dan wordt er een te lage dekking voor innovatiekosten verkregen in een volgende reguleringsperiode. Het omgekeerde is overigens ook het geval. Daarnaast past de Energiekamer op bijna alle kostenposten van TenneT (kapitaalkosten en operationele kosten) een parameter voor productiviteitsontwikkeling toe. Deze zogenoemde frontier shift zorgt ervoor dat TenneT jaarlijks minder toegestane inkomsten krijgt dan de werkelijke gemaakte kosten (inclusief een correctie voor inflatie). In de huidige reguleringsperiode dient TenneT 2% per jaar te besparen op haar kosten. TenneT wil hier graag opmerken dat innovatiekosten in zeer beperkte mate te regisseren zijn. Immers, innovatieprojecten starten met ideeën, maar worden vervolgens niet allemaal tot uitvoer gebracht. Een toepassing van een frontier shift op innovatiekosten is dan ook volgens TenneT niet reëel.

Binnen TenneT is innovatie structureel ingeregeld. Er zijn innovatie facilitators per business unit, onder coördinatie van een Innovatiemanager. Het management geeft actieve steun aan innovatie. Tweemaal per jaar worden de innovatiethema's en -programma's getoetst met een externe 'innovation advisory board', onder voorzitterschap van de COO van TenneT.

Verder gaat de Energiekamer in op de huidige reguleringsmethode voor systeemtaken. De Energiekamer stelt op dit punt: *'De Energiekamer verwacht dat van deze wijze van regulering minder of zelfs geen prikkel uitgaat om tot innovaties over te gaan. Immers, er wordt geen concurrentie nagebootst die prikkelt tot innovaties met een positieve kosten/baten verhouding voor TenneT.'* TenneT wil hierover twee opmerkingen maken.

Ten eerste, wat overigens TenneT ook al eerder in deze brief opgemerkt heeft, de baten van innovatie slaan over het algemeen niet neer bij TenneT, maar bij de maatschappij. TenneT baseert haar innovatiekeuze niet alleen op basis van een positieve business case. Het gaat hier om maatschappelijke belangen die gediend worden en deze belangen zijn veelal geconcretiseerd in overheidsbeleid. TenneT ziet dan ook niet in dat de prikkel in de reguleringsmethodiek niet aanwezig is, omdat er zagezegd geen concurrentie nagebootst wordt.

Het tweede punt dat TenneT hier wil adresseren is dat er volgens TenneT inderdaad geen prikkel aanwezig is om te innoveren, maar om een heel andere reden. De reguleringsmethodiek voor systeemdiensten bestaat uit: procedureregulering, de zagezegde costplusregulering en budgetregulering. Voor systeemtaken die aanwezig waren voor 2004, krijgt TenneT jaarlijks een vastgesteld budget. Het budget is gebaseerd op het vastgestelde budget uit 2004, jaarlijks gecorrigeerd met inflatiecijfer. Voor nieuwe systeemtaken (na 2003) dient TenneT jaarlijks een beschrijving van de taak in met een bijgevoegde prognose voor de kosten. Jaarlijks beslist de Energiekamer per taak of TenneT financiële dekking krijgt voor deze taak vanuit het systeemdiententarief. Indien de Energiekamer de financiële dekking voor een nieuwe systeemtaak afwijst, dan ontstaat er voor TenneT een prikkel om de nieuwe systeemtaak niet uit te voeren. Hier ontbreekt dus, afhankelijk van het oordeel van de Energiekamer, een innovatieprikkel voor TenneT.

Door bovengenoemde punten wordt TenneT door de Energiekamer niet gestimuleerd om te innoveren. Dit heeft echter TenneT niet weerhouden om innovatieprojecten niet uit te voeren. TenneT voert een maatschappelijke taak uit en is zich bewust van haar lange termijn verantwoordelijkheden voor mens en milieu.

Gevolg hiervan is wel dat gereguleerde activiteiten niet voor 100% gedekt worden door de Energiekamer, waardoor de financiële positie van TenneT in de toekomst, gezien de ontwikkelingen ten aanzien van Smart Grids en de transitie naar duurzame energie, onder druk kan komen te staan. TenneT verzoekt de Energiekamer dan ook om een additionele stimuleringsprikkels in de nieuwe reguleringsystematiek op te nemen.

In deze bijlage zal TenneT de door de Energiekamer gestelde vragen beantwoorden, opgenomen in het Consultatiedocument Innovatie. TenneT zal volledigheidshalve de gestelde vragen door de Energiekamer opnemen (cursief) en vervolgens per vraag een antwoord geven.

1. Welke definitie voor innovatie zou de Energiekamer volgens u moeten hanteren?

TenneT sluit aan bij de definitie van EZ (genoemd in randnummer 22), echter wil hieraan toevoegen de zinsnede op 'korte of lange termijn' toevoegen.

2. Wat is uw mening over de twee aspecten waaraan de Energiekamer bij de discussie over innovatie specifiek aandacht wil besteden?

TenneT is het met deze aspecten eens. Echter, TenneT wil hierbij wel het volgende opmerken. Het aspect 'kosten en baten' is hier volgens TenneT niet relevant. In de inhoudelijke reactie heeft TenneT al aangegeven dat een netbeheerder op lange termijn niet altijd automatisch efficiënter zal gaan werken als gevolg van innovaties. Netbeheerders voeren veelal innovaties uit, om maatschappelijke belangen te dienen. Dit heeft soms geen implicaties voor de bedrijfsvoering van de netbeheerder. De baten zullen dus neerslaan bij de maatschappij, evenals een groot deel van de kosten doordat de kosten in de tarieven verwerkt worden. Door toepassing van de x-factor en de niet volledige dekking van de kosten van innovatieprojecten in de toegestane tariefinkomsten zal een gedeelte van de kosten ook neerslaan bij de netbeheerders.

3. Welke concrete projecten die hebben geleid of mogelijk leiden tot andere producten, diensten, processen of organisatievormen heeft uw bedrijf de afgelopen vijf jaar uitgevoerd? De Energiekamer ontvangt graag per project een korte omschrijving en een toelichting op de baten en fase in de productlevencyclus.

TenneT noemt hier een vijftal projecten, waarbij het maatschappelijk belang gediend is c.q. wordt:

Wintrack: In aanvulling op de grenswaarde van 100 microTesla heeft staatssecretaris Van Geel van het ministerie van VROM in oktober 2005 een beleidsadvies uitgebracht aan gemeenten, provincies en netbeheerders voor situaties waarbij kinderen langdurig worden blootgesteld aan magneetvelden. Het advies is gebaseerd op het voorzorgsprincipe. Het ministerie adviseert letterlijk om: 'bij de vaststelling van streek- en bestemmingsplannen en van tracés van bovengrondse hoogspanningslijnen, zo veel als redelijkerwijs mogelijk is te vermijden dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij kinderen langdurig verblijven in een gebied rond bovengrondse hoogspanningslijnen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0,4 microTesla (de magneetveldzone).' TenneT probeert bij de

uitoefening van haar taak een balans te vinden tussen het grote belang van de betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening in ons land, de kosten die daarmee zijn gemoeid, de invulling en het voldoen aan de kaders en de eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid van TenneT als netbeheerder. De ontwikkeling van het nieuwe Wintrack-lijnenconcept biedt TenneT meer mogelijkheden dan voorheen om in concrete situaties te komen tot technisch, economisch en maatschappelijk optimale oplossingen. In de Randstad380 ring zal de Wintrackmast gebruikt gaan worden.

Verkabelen: De Minister van EZ heeft aangegeven dat in het tracé van de Randstad380 Zuidring en Noording dat een totale afstand van 20 kilometer verkabeld dient te worden. Dit houdt in dat de hoogspanningsverbindingen voor 20 kilometer ondergronds aangelegd gaan worden. Dit is een zeer innovatief project. TenneT heeft de Minister geadviseerd met betrekking tot de totale lengte van verkabeling, daar dit de lengte is waarbij de risico's voor netstabiliteit en leveringszekerheid nog aanvaardbaar zijn. TenneT baseert zich hierbij op internationale ervaringen met lichtere en kortere 380 kV-verbindingen. Het toepassen van ondergrondse 380 kV-verbindingen op een dergelijke schaal en vermogen is nog niet eerder gebeurd. TenneT heeft een samenwerkingsverband met de technische universiteit van Delft om de gevolgen van verkabeling voor de systeemintegriteit te onderzoeken.

Congestiemangement: In 2006 en 2007 is de vraag naar capaciteit op het hoogspanningsnet zeer sterk gestegen. Er zijn voor zowel grote centrales als voor tal van kleine WKK's en windmolens nieuwbouwplannen ontwikkeld. Dit aanbod van "nieuwe" elektriciteit zal voor een belangrijk deel via het huidige hoogspanningsnet moeten worden getransporteerd. Gevolg hiervan is dat er binnen bepaalde gebieden in Nederland een (op sommige plaatsen dringend) tekort aan transportcapaciteit is ontstaan. Deze problematiek wordt aangeduid als congestie. In het Westland is een systeem voor congestiemanagement ontwikkeld. Deze is in november 2008 'live' gegaan. Dit systeem voorziet erin dat een nieuw evenwicht ontstaat tussen het aanbod van elektriciteitsproducenten en de bestaande transportcapaciteit. Dat evenwicht geeft de netbeheerders de gelegenheid om de transportcapaciteit adequaat aan te passen zodat het net uiteindelijk structureel kan gaan voorzien in de gegroeide transportbehoefte. TenneT is in overleg met het Ministerie van EZ en de Energiekamer omtrent een landelijk congestiemanagementsysteem.

CWE-marktkoppeling: Op basis van de verplichtingen in de Richtlijnen zal marktkoppeling in 2009 en 2010 geïmplementeerd worden in de NWE markt. Naar verwachting zal in 2010 gestart worden met marktkoppeling gebaseerd op coordinated ATC (Available Transfer Capacity). Tegelijkertijd gaat een flow based marktkoppeling schaduw draaien. In 2011 zal volledig naar flow based marktkoppeling worden overgestapt. Het project behelst de deelname aan internationale projectgroepen om marktkoppeling verder te ontwikkelen en het inrichten van de processen en systemen bij TenneT.

Stopcontacten op zee: In december 2008 heeft het kabinet bekend gemaakt waar er in de Noordzee ruimte komt voor windparken. Het betreft twee gebieden: 344 km² voor de kust van Walcheren (circa 35km) en 1170km² voor de kust van Noord-Holland (circa 90km).

Verder zijn twee zoekgebieden vastgesteld (dicht bij Hollandse kust en noord van de Waddeneilanden). TenneT dient tijdig haar transportnet voor te bereiden om deze nieuwe windparken op zee te faciliteren. Tegelijkertijd heeft het parlement een motie aangenomen die de regering verzoekt de regelgeving (Elektriciteitswet) zodanig aan te passen dat TenneT verantwoordelijk wordt voor de gehele aansluiting van offshore windparken op het bestaande elektriciteitsnet, inclusief aanleg van transportkabel over de zeebodem. TenneT is nog niet aangewezen als netbeheerder op zee, maar dient wel alvast de voorbereidingen te treffen.

- 4. Wat is voor uw bedrijf de omvang van de uitgaven ten behoeve van innovatie in de afzonderlijk jaren van de periode 2001-2008 geweest? Kunt u hierbij aangeven of u deze uitgaven ziet als operationele uitgaven of als investeringen?**

De administratie van TenneT is niet dermate ingericht dat innovatiekosten separaat geadmistreerd zijn. Derhalve kan TenneT geen opgaf doen van de omvang van de innovatiekosten per jaar. Genoemde investeringen bij vraag 3 betreffen zowel operationele uitgaven (met name manuren) als investeringskosten (bijvoorbeeld kosten van kabels en het realiseren van de Wintrackmast). Daarnaast is bij TenneT innovatie ingeregeld in de organisatiestructuur. Onder coördinatie van een innovatiemanager worden mogelijke innovatieprogramma's gepresenteerd aan de innovatieboard.

- 5. Wat is uw mening over de opsomming van de Energiekamer van de manieren via welke netbeheerders dekking kunnen krijgen voor hun innovatiekosten?**

TenneT is het niet eens met de categorisering van indirecte vergoeding. Reeds eerder heeft TenneT opgemerkt dat haar bedrijfsvoering niet efficiënter wordt door de grote innovatieprojecten. Een indirecte vergoeding voor innovatie bestaat dus volgens TenneT ook niet. De derde manier om inkomsten te genereren is volgens de Energiekamer het verwerven van patenten en octrooien. TenneT betwijfelt of dit een reële optie is, waarschijnlijk komt dit zelden of nooit voor.

- 6. Hoe ziet u de verhouding tussen de innovatieprikkels die uitgaan van de reguleringsmethodes (direct en indirect), de mogelijkheid om octrooien en patenten en het huidige subsidie-instrumentarium?**

Zie ook het antwoord op vraag 5. TenneT ziet als enige reële optie het krijgen van een directe vergoeding voor innovatiekosten. Het verkrijgen van subsidie is volgens TenneT geen manier om innovatiekosten gedekt te kunnen krijgen. Immers, subsidies verlagen het investeringsbedrag, maar zorgen niet voor financiële dekking. Daarnaast is het verkrijgen van subsidies meer onzeker dan vaste dekking middels de reguleringssystematiek.

- 7. Wat is uw mening over de interpretatie van de Energiekamer dat innovatie gezien kan worden als een belangrijk middel voor de regionale gas- en**

elektriciteitsnetbeheerders en voor de landelijk elektriciteitsnetbeheerder om aan hun wettelijke taken te kunnen voldoen?

TenneT is het eens met de interpretatie van de Energiekamer. Echter, de innovatieprojecten van TenneT gaan verder dan het wettelijk gestelde in artikel 16, eerste lid, onderdeel C. Indien de Energiekamer de wet in enge vorm zou interpreteren, zouden innovaties zoals bijvoorbeeld het verkabelen van verbindingen niet nodig zijn.

- 8. Wat is uw mening over de conclusie van de Energiekamer dat kosten voor innovatie, binnen het huidige wettelijk kader, via de reguleringsmethodes uitsluitend vergoed kunnen worden via de maatstaf? Ziet u eventuele alternatieven voor vergoeding van innovatiekosten via de reguleringsmethodes?**

Innovatiekosten worden onder andere gereguleerd binnen het methodebesluit voor de transportdienst onder de noemer van aanmerkelijke investeringen. Innovaties met betrekking tot uitbreidingsinvesteringen worden op projecten geboekt, indien zij toerekenbaar zijn aan bepaalde projecten.

Zoals in de inhoudelijke reactie op het consultatiedocument gesteld is, krijgt TenneT op dit moment geen volledige dekking voor gemaakte innovatiekosten. Binnen de huidige methodiek ziet TenneT wel mogelijkheden om dit te realiseren. Bijvoorbeeld middels het verhogen van de WACC of een aangepaste x-factor.

- 9. Wat is uw mening over de voorlopige bevindingen ten aanzien van het bestaan van prikkels in de huidige reguleringsmethodes voor de regionale netbeheerders gas en elektriciteit en voor TenneT?**

TenneT is het hier niet mee eens. De prikkels die de Energiekamer bedoeld zijn gericht op commerciële bedrijven (bijvoorbeeld benchmarking). Maatschappelijke innovaties, die juist voor netbeheerders gelden, leiden niet altijd tot een positieve financiële business case. Hoewel een reguleringsprikkel ontbreekt, voert TenneT wel alle innovatieprojecten uit die zij vanuit haar maatschappelijke functie opgedragen krijgt.

- 10. Is in uw ogen de lijst met genoemde regelingen van SenterNovem volledig? Zo niet, welke regelingen (van SenterNovem of andere instellingen) ontbreken?**

TenneT wil hierbij nogmaals opmerken dat subsidies het daadwerkelijke investeringsbedrag verlagen. Echter, dit geldt alleen voor innovatieprojecten die daadwerkelijk doorgang vinden. De innovatieprojecten die geen doorgang vinden worden niet gedekt door subsidies.

- 11. Heeft u de afgelopen jaren door u als noodzakelijk of zeer wenselijk geachte innovatieve projecten niet opgestart omdat u hiervoor naar uw mening te weinig vergoeding krijgt voor de kosten en eventuele baten vanuit de reguleringsmethode, octroolen en/of subsidieregelingen?**

Nee, TenneT heeft alle innovatieprojecten opgestart die het maatschappelijke belang dienen, ook op basis van een negatieve business case. Helaas moet TenneT hierbij constateren dat in de huidige reguleringsmethode, door toepassing van de frontier shift en de efficiencyparameter een volledige financiële dekking voor deze kosten ontbreekt.

- 12. Als uw antwoord op vraag 13 'ja' is, kunt u dergelijke beslissingen toelichten aan de hand van een beschrijving van het project en de beoordeling van noodzakelijkheid of gewenstheid en de afweging van kosten en baten? En, kunt u hierbij aangeven wat de oorzaak (reguleringsmethode, octrooien, subsidierelaties) van een geringe vergoeding is?**

N/A.

- 13. Voor welke verwachte ontwikkelingen op het gebied van netbeheer zou naar uw mening in de komende drie tot vijf jaar gewerkt moeten worden aan een innovatieve oplossing? En, in welke mate verwacht uzelf mee te gaan werken aan het vinden van de oplossingen uit de vorige vraag?**

De projecten die eerder zijn genoemd, zoals stopcontacten op zee, CWE marktkoppelingen zullen ook nog de komende jaren om innovatieve oplossingen vragen. Verder vragen ontwikkelingen als het Dynamisch Netbeheer en de afspraak met de overheid dat het aantal kilometer bovengrondse lijnen niet zal toenemen de nodige innovatieve oplossingen.

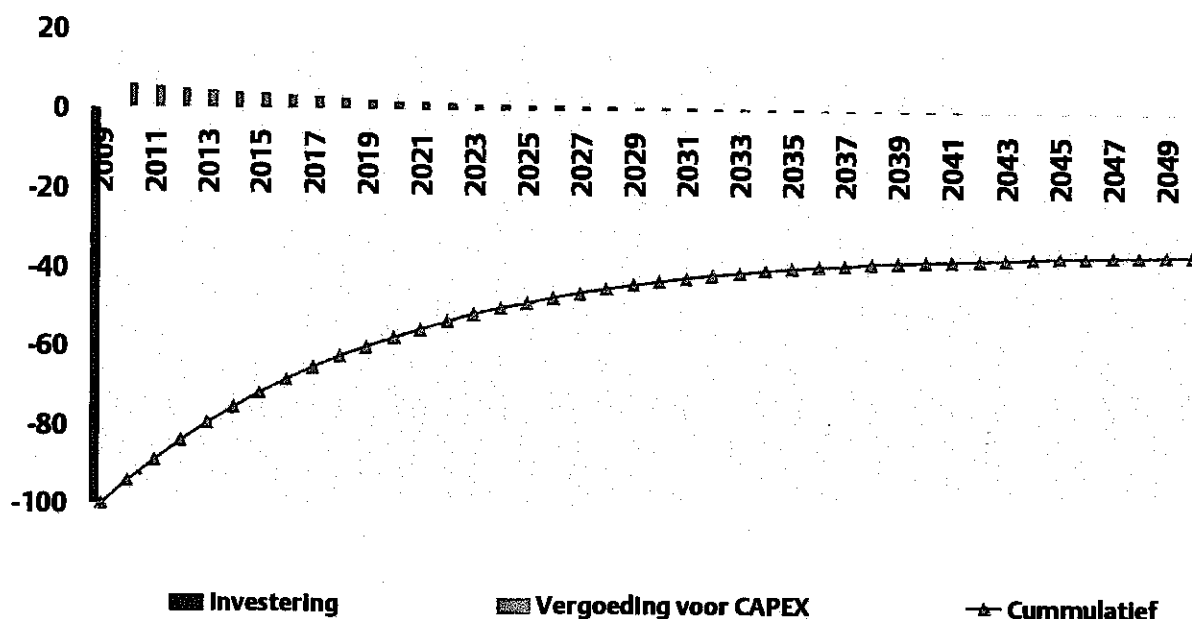
- 14. In welke mate bent u van mening dat de huidige innovatie-instrumenten (reguleringsmethode, octrooien, subsidies) toereikend zijn om de verwachte ontwikkelingen (zoals genoemd in uw antwoord op vraag 13) te accommoderen?**

Zie het antwoord op vraag 8. Binnen de huidige reguleringsmethode zou bijvoorbeeld een verhoging in de WACC voor innovatieprojecten of een aanpassing van de x-factor innovatieprojecten kunnen accommoderen.

- 15. Bent u van mening dat de totale vergoeding die u als netbeheerder krijgt/kunt krijgen vanuit SenterNovem en via gereguleerde inkomsten (zowel korte als lange termijn) voldoende voor u is om op rendabele wijze te innoveren? Kunt u dit toelichten aan de hand van concrete business cases of projectniveau?**

TenneT licht dit toe aan de hand van een NCW berekening van een investering, bijvoorbeeld het verkabelen van 20 kilometer. Stel de totale investering inclusief innovatiekosten bedragen 100. Indien een benchmark en een frontier shift wordt toegepast, dan mist TenneT 36 miljoen aan dekking voor deze investering (inclusief innovatiekosten). Het gevolg is dus dat TenneT ongeveer een derde van de innovatiekosten niet vergoed krijgt.

Cummulatieve cashflow (verdisconteerd @ 7,25%)

16. *Bent u van mening dat een expliciete innovatieprikkel in de regulering noodzakelijk is om de verwachte ontwikkelingen in netbeheer op een goede wijze te kunnen faciliteren? Kunt u dit motiveren aan de hand van uw antwoorden op de voorgaande vragen? En als uw antwoord ja is, hoe zou u dan een expliciete innovatieprikkel invullen, rekening houdend met het huidig wettelijk kader?*

Zoals vermeld krijgt TenneT niet alle innovatiekosten vergoed. Gezien de toekomstige ontwikkelingen, bijvoorbeeld met betrekking tot de ontwikkeling van een NWE markt en de grootschalige investeringsprojecten die op het programma staan, loopt TenneT meer financieel risico bij de uitvoering van innovatieve projecten. De financiële positie van TenneT kan hierdoor onder druk komen te staan. TenneT denkt dat in het huidige kader aanpassingen gedaan kunnen worden om innovatie te stimuleren. Een verhoging van de WACC voor innovatieprojecten of een verlaging van de x-factor.

17. *Zijn er thans praktische belemmeringen voor innovaties die binnen het huidige wettelijk kader kunnen worden weggenomen? Zo ja, welke?*

Ook hier verwijst TenneT naar haar eerdere opmerkingen. Door de grootschalige investeringsprojecten in combinatie met de dynamiek van de markt en de maatschappelijke verantwoordelijkheid van TenneT, zullen de komende jaren de innovatiekosten voor TenneT toenemen. Het financiële risico neemt voor TenneT dus ook toe. Binnen het huidige wettelijk kader ziet TenneT mogelijkheden voor het verhogen van de WACC voor innovatieve projecten, of een aanpassing van de x-factor.